

Ніна Василівна ОВСЮК
д.е.н., професор, Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8776-9503>
e-mail: nina.ovsyuk@gmail.com

Юлія Вікторівна ОЛІЙНИК
студентка, Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1621-528X>
e-mail: 6916924@stud.nau.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

У статті акцентовано на ключових аспектах, які визначають процес складання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Охарактеризовано вплив МСФЗ на формування балансу, включаючи такі аспекти, як оцінювання активів та зобов'язань, визнання необоротних активів, фінансових інструментів тощо. Висвітлено переваги та виклики, які виникають у зв'язку з впровадженням МСФЗ у практику бухгалтерського обліку. Важливим висновком є обґрунтування доцільності для підприємств впровадження МСФЗ з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності.

Ключові слова: звітність, бухгалтерський баланс, МСФЗ, бухгалтерський облік, підприємство

ВСТУП

Становлення ринкових взаємин та загострення економічної ситуації в Україні потребує нових підходів до управління підприємством. Базою для прийняття рішень з усіх питань діяльності підприємства є фінансова інформація, необхідна для повного та всебічного аналізу стану його активів, зобов'язань та власного капіталу. Основним джерелом інформації є фінансова звітність. Значення балансу як основної звітної форми неможливо переоцінити, оскільки він дає змогу мати уявлення про майнове та фінансове становище підприємства.

В умовах конкуренції формування бухгалтерського балансу підприємства відіграє важливу роль, значно підвищуючи обґрунтованість аналізу діяльності підприємства. Для того щоб суб'єкт господарювання зберігав та покращував свої позиції на ринку, він повинен ефективно управляти власними ресурсами. Аналіз формування балансу дає змогу оцінити ефективність і рентабельність господарської діяльності підприємства та перспективи його розвитку, а також, відповідно до отриманих результатів, приймати дієві управлінські рішення.

У дослідженні увагу сконцентровано на основних елементах та особливостях механізму формування бухгалтерського балансу, що викладено у публікаціях І. Вигівської, Н. Іванчук, В. Кулик, П. Куцик, С. Головацької, Л. Іванченкової. Вагомий внесок у розбудову науки про бухгалтерський облік у напрямі гармонізації вітчизняної облікової системи з МСФЗ зробили: М. Бондар, С. Голов, В. Костюченко та ін. Аналіз наукових напрацювань дав змогу зробити висновок, що питання формування балансу підприємства потребує подальшого дослідження, та визначення методичних підходів щодо відтворення звіту про фінансовий стан за МСФЗ.

МЕТА роботи – визначення особливостей формування балансу за міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), зокрема висвітлення основних переваг та викликів, які виникають у зв'язку із впровадженням

МСФЗ у практику бухгалтерського обліку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основою дослідження слугували загальнонаукові методи пізнання, що сприяють вивченню економічних відносин і явищ в їх розвитку та взаємозв'язку. Теоретичні аспекти дослідження ґрунтувались на застосуванні методів індукції та дедукції, що забезпечило визначення місця та ролі МСФЗ у контексті регулювання обліку і звітності в Україні. Вивчення організації та методичних підходів до створення балансу підприємства за вимогами НП(С)БО та МСФЗ відбувалося із застосуванням методів узагальнення та конкретизації. Метод синтезу сприяв узагальненню відокремлених аспектів запровадження методики МСФЗ для формування фінансової звітності підприємства.

РЕЗУЛЬТАТИ

МСФЗ постають як базова міжнародна система загальноновизнаних принципів бухгалтерського обліку, що прийнято як підґрунтя формування фінансової звітності в багатьох країнах. Важливими перевагами застосування МСФЗ є підвищення прозорості, інформативності та порівнянності показників фінансової звітності суб'єктів господарювання, що актуально для зацікавлених користувачів (інвесторів, кредиторів та ін.), які одержуватимуть прозору та достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства.

Підприємницька діяльність охоплює різні галузі економіки, і фінансова звітність відіграє дуже важливу роль для характеристики фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства та галузі загалом. Найважливішою формою фінансової звітності постає бухгалтерський баланс.

Баланс – це первинний фінансовий звіт, який окреслює фінансово-економічний стан підприємства на певну дату (як правило, кінець звітного періоду). Як і будь-яка форма фінансової звітності, бухгалтерський баланс містить назву, основні елементи (категорії) і підкатегорії.

Бухгалтерський баланс має чітко визначену структуру. Він складається з двох частин: активів та пасивів, розділених на частини, а частини – на статті [1, с. 14].

Баланси складаються на конкретні дати (кінець місяця, кінець кварталу, кінець року) для контролю та аналізу економічної діяльності суб'єктів господарювання. Мають вигляд двосторонньої таблиці: зліва – активи, які характеризують склад, розміщення і використання ресурсів; праворуч – пасиви, які визначають джерела їх формування [4, с. 26].

Основним завданням бухгалтерського балансу як одного з основних елементів методу бухгалтерського обліку та форми фінансової звітності є відображення вартості майна підприємства загалом за активами та віддзеркалення суми власного капіталу і зобов'язань, що уособлюють пасиви.

Застосування облікових стандартів у формуванні фінансової звітності регулюється законом «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та іншими нормативними джерелами.

Відмінності, які є між НП(С)БО та МСФЗ, можуть призвести до розходжень між фінансовими звітами складеними за національними і міжнародними стандартами.

Якщо фінансова звітність базується на місцевих (національних) стандартах, які значно відрізняються від МСФЗ, це незмінно призводитиме до розбіжності результатів господарської діяльності, що унеможливає достовірне співставлення економічних показників українських підприємств з аналогічними показниками іноземних конкурентів без трансформування їх фінансової звітності [9, с. 4].

Характерні особливості вітчизняної облікової практики побудови балансу підприємства наведено у табл. 1.

Звітна форма і склад статей балансу регламентується НП(С)БО 1, однак суб'єкт господарювання має можливість не наводити відповідну статтю, якщо за нею немає інформації, крім випадків, коли аналогічна інформація мала місце у попередньому звітному періоді. Водночас підприємство може додавати окремі статті, якщо інформація суттєва та оцінку статті можливо достовірно визначити [8].

Підприємства, які застосовують МСФЗ та подають вперше річну звітність за цими стандартами, у балансі повинні наводити показники на початок і кінець відповідного звітного періоду та зазначати дату переходу на МСФЗ.

У табл. 2 наведемо характеристику міжнародної облікової практики побудови балансу, який відповідно до МСБО 1 носить назву «Звіт про фінансовий стан на кінець періоду» [7].

МСБО 1 не визначає формат чи порядок, в якому підприємство подає статті звіту про фінансовий стан, проте характеризує статті, які мають відобразитися у цьому звіті:

– рядки включаються, якщо є такими, що їх подання доречне для розуміння фінансового стану суб'єкта господарювання;

– порядок наведення статей у звіті можливо змінювати відповідно до характеру економічної діяльності підприємства та його господарських операцій, щоб сформувати інформацію, яка є доцільною для розуміння його фінансового стану [7].

Суб'єкт господарювання визначає необхідність окремого подання у звіті про фінансовий стан додаткових статей на підставі оцінки:

- ліквідності та характеру активів;
- функцій активів у межах підприємства;
- строків, характеру та сум зобов'язань [7].

МСФЗ чимраз частіше застосовуються суб'єктами господарювання в усьому світі. Вони вважаються обов'язковими в більшості європейських країн, і кількість таких країн в останні роки невинно зростає. Широке поширення МСФЗ пояснюється тим, що інвестори фондового ринку вимагають, щоб фінансові звіти були чіткими та достовірними, тому всі міжнародні організації наполягають на впровадженні МСФЗ. Глобалізація бізнесу також вимагає отримання прозорості, порівнянної фінансової інформації з різних країн світу для консолідації міжнародних зусиль. Проте в Україні є багато труднощів у підготовці фінансової звітності за міжнародними стандартами, зокрема відсутність державних консультацій стосовно методів приведення національної звітності відповідно до вимог цих стандартів, а також відсутність кваліфікованих експертів у сфері застосування МСФЗ [3].

Основними сподіваннями України стосовно переходу на МСФЗ було уникнення облікового хаосу, коли підприємства формують звітність за деякими національними та міжнародними вимогами, що, зі свого боку, може вплинути на прийняття рішень з боку іноземних інвесторів, кредиторів та інших користувачів облікової інформації.

У табл. 3 охарактеризовано переваги та недоліки застосування МСФЗ у формуванні фінансової звітності.

Так, можна передбачити, що звітність вітчизняних підприємств сформована за вимогами МСФЗ базуватиметься на принципі доречності.

Незважаючи на те, що запровадження МСФЗ може мати деякі труднощі для національних регуляторів, переваги від їх введення матимуть найбільший сенс для суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ

Процес застосування МСФЗ має бути поступовим і цілеспрямованим, а недоліки у вітчизняній системі бухгалтерського обліку має бути усунено відповідно до вимог ринкової економіки. Міжнародні стандарти фінансової звітності встановлюють мінімальний перелік статей звітності, але у формуванні показників звітності необхідно дотримуватися принципу доречності, тобто суб'єкти господарювання повинні розкривати інформацію, яка може вплинути на прийняття раціональних управлінських рішень.

Таблиця 1 – Характеристика вітчизняної облікової практики побудови балансу (узагальнено авторами на основі [2])

	Активи	Пасиви
Вітчизняна облікова практика	Активи наведено в порядку збільшення ліквідності: нерухомість; інвестиції; гроші	Пасиви наведено відповідно до термінів погашення зобов'язань перед кредиторами

Таблиця 2 – Характеристика міжнародної практики побудови балансу (звіту про фінансовий стан на кінець періоду) (розроблено авторами на основі [2])

	Активи	Пасиви
Міжнародна облікова практика	Активи наведено в порядку зростання або зниження ліквідності	Пасиви наведені відповідно до умов надання зобов'язань, або умов погашення зобов'язань перед кредиторами

Таблиця 3 – Переваги і недоліки застосування МСФЗ у формуванні фінансової звітності (складено авторами на основі [4])

Переваги	Недоліки
дають змогу значно скоротити витрати компаній з підготовки консолідованої звітності.	узагальнюючий характер передбачає велику різноманітність методів ведення бухгалтерського обліку.
доступність до інформації та прозорість показників звітності суб'єктів ринку.	орієнтовані на ринкову економіку високорозвинених країн, що ускладнює їх розуміння іншими країнами.
вдосконалюється контроль з боку органів нагляду за фінансовим станом і діяльністю підприємств.	рекомендаційний характер (їх необов'язковість)
забезпечує співставлення бухгалтерської інформації у загальному світовому масштабі, постійно удосконалюються.	відсутність детальних вказівок, роз'яснень і прикладів застосування до конкретних операцій.

Список використаних джерел

1. Бондар М.І. Звітність підприємства. Київ, 2015. 570 с.
2. Вигівська І.М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність компаній з управління активами: проблеми організації. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2017. Вип. 2. С. 305-309
3. Іванчук Н.В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Економіка*. 2020. № 18. С. 57-61.
4. Кулик В.А. Розвиток бухгалтерського обліку на підприємствах електронного бізнесу: монографія. Полтава, 344 с.
5. Куцик П.О., Головацька С.І. Консолідована фінансова звітність: генезис нормативно-правового регулювання в Україні. *Облік і фінанси*. 2018. № 4. С. 26-37.
6. Лагодієнко Н.В., Іванченкова Л.В., Іванченков В.С. Формат і зміст бухгалтерського балансу в сучасній обліково-економічній моделі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. (294) № 3. С. 21-28.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17>
9. Хілл Б. Порівняння національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. *Програма фінансового навчання. Проект USAID «Розвиток ринків капіталу»*. Київ, 2010. 37 с.

References

1. Bondar M.I. Enterprise reporting. Kyiv, 2015. 570 p. [in Ukrainian].
2. Vyhivska I.M. Accounting and financial reporting of asset management companies: organizational problems. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economy*. 2017. Issue 2. pp. 305-309. [in Ukrainian].
3. Ivanchuk N.V. Financial reporting as a source of information for the analysis of the financial state of the enterprise. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Series: Economy*. 2020. No. 18. pp. 57-61. [in Ukrainian].
4. Kutsyk P.O., Holovatska S. I. Consolidated financial reporting: the genesis of regulatory and legal regulation in Ukraine. *Accounting and finance*. 2018. No. 4. P. 26-37. [in Ukrainian].
5. Kutsyk P.O., Holovatska S.I. Consolidated financial reporting: the genesis of legal regulation in Ukraine. *Accounting and finance*. 2018. No. 4. pp. 26-37. [in Ukrainian].
6. Lagodienko N.V., Ivanchenkova L.V., Ivanchenkov V.S. Format and content of the balance sheet in the modern accounting and economic model. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*. 2021. (294) No. 3. pp. 21-28. [in Ukrainian].
7. International accounting standard 1 "Presentation of financial statements". URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text [in Ukrainian].
8. National regulation (standard) of accounting 1 "General requirements for financial reporting": Order of the Ministry of Finance dated. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> [in Ukrainian].
9. Hill B. Comparison of national accounting regulations (standards) with international accounting standards. Financial education program. USAID project "Development of capital markets". Kyiv. 2010. 37 p. [in Ukrainian].

Nina OVSIUK

Doctor of Economics, Professor, National Aviation University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8776-9503>

e-mail: nina.ovsyuk@gmail.com

Yuliia OLIINYK

student, National Aviation University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1621-528X>

e-mail: 6916924@stud.nau.edu.ua

FEATURES OF FORMING THE ENTERPRISE'S BALANCE ACCORDING TO INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS

The formation of market relations and the aggravation of the economic situation in Ukraine require new approaches to enterprise management. The basis for decision-making on all issues of the company's activity is financial information necessary for a complete and comprehensive analysis of the state of its assets, liabilities and equity. The main source of information is financial reporting. The value of the balance sheet as the main reporting form cannot be overestimated, as it allows you to have an idea of the property and financial situation of the enterprise. The purpose of the paper is to research the peculiarities of the formation of the enterprise's balance sheet according to international standards. Also, the analysis of the formation of the balance sheet according to the National Accounting Regulations and in accordance with international standards. Therefore, the balance sheet is a system of indicators that characterizes the wide value ratio of the company's funds. The balance reflects the composition, placement, use and sources of funds of enterprises, organizations and budgetary institutions.

The paper examines the peculiarities of forming a company's balance sheet in accordance with international standards. Specifically, it focuses on key aspects that define the process of preparing financial statements in accordance with international accounting standards. The authors explore the impact of international standards on balance sheet formation, including aspects such as asset and liability valuation, reporting on current assets, financial instruments, and more. It is noted that the adoption of international standards requires companies not only to comply with new rules but also to review and improve their internal processes and management systems. The study also highlights the advantages and challenges associated with the implementation of international standards in the practice of corporate accounting. The final recommendations of the paper emphasize the importance for companies to study and implement international standards in order to enhance their competitiveness and financial reporting transparency.

Keywords: reporting, balance sheet, accounting, IFRS, enterprise